

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра економіки підприємства

06-01-112

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до підготовки з комплексного державного екзамену за фахом
за напрямом підготовки „Економіка підприємства” освітньо-
кваліфікаційного рівня „бакалавр”

водного господарства
та природокористування

Рекомендовано
методичною комісією напряму
підготовки 6.030504 „Економіка
підприємства”,
протокол № 2 від 10.10.2013 р.

Рівне – 2013

Методичні вказівки до підготовки з комплексного державного екзамену за фахом за напрямом підготовки „Економіка підприємства” освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” / Н.Б. Кушнір, Т.В. Кузнецова, Н.Е.Ковшун, І.Р. Петрук, Н.В. Збагерська. – Рівне: НУВГП, 2013. – 39 с.

Укладачі: Кушнір Н.Б., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства.

Кузнецова Т.В., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства.

Ковшун Н.Е., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства.

Петрук І.Р., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства.

Збагерська Н.В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства.

Відповідальна за випуск: Н.Б. Кушнір, канд. економ. наук,
професор, завідувач кафедри економіки підприємства

© Н.Б.Кушнір, Т.В. Кузнецова, Н.Е. Ковшун,
І.Р. Петрук, Н.В. Збагерська, 2013

© НУВГП, 2013

ЗМІСТ

	Стор.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ.	5
2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ	5
3. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ	6
3.1. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Стратегія підприємства”.	6
3.1.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді	6
3.1.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань.	8
3.2. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Проектний аналіз”	11
3.2.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді.	11
3.2.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань.	13
3.3. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Планування і контроль на підприємстві”.	16
3.3.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді.	16
3.3.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань.	18
3.4. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Аналіз господарської діяльності”.	20
3.4.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді.	20
3.4.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань.	22
4. ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ.	25
4.1. Типові завдання з навчальної дисципліни „Стратегія підприємства”.	25

4.2. Типові завдання з навчальної дисципліни „Проектний аналіз”	29
4.3. Типові завдання з навчальної дисципліни „Планування і контроль на підприємстві”	30
4.4. Типові завдання з навчальної дисципліни „Аналіз господарської діяльності”	32
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	36
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ	37

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасний фахівець з економіки підприємства повинен мати високий рівень знань з базових економічних дисциплін, володіти економічним мисленням і практичними навичками розв'язання конкретних виробничих ситуацій, вміти аналітично осмислювати економічні явища та процеси, за місцем і часом правильно застосовувати отримані знання. Навчальний процес за напрямом підготовки 6.030504 „Економіка підприємства” направлений саме на вирішення вище перерахованих завдань.

Відповідно до навчального плану підготовки фахівців за напрямом 6.030504 „Економіка підприємства” здійснюється державна атестація рівня фахової підготовки для присвоєння їм освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”. Державна атестація передбачає використання такого методу комплексної діагностики як складання комплексного державного екзамену за фахом і є обов'язковою для всіх студентів, що успішно виконали навчальний план. Після проведення державної атестації та при умові позитивного результату студентам присвоюється кваліфікація „бакалавр з економіки підприємства” за напрямом підготовки „Економіка підприємства” і видаються дипломи державного зразка.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Метою комплексного державного екзамену є виявлення та оцінка рівня теоретичних знань студентів та їх практичних навичок, отриманих після вивчення базових економічних дисциплін за напрямом підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”.

Завдання комплексного державного екзамену:

- оцінювання теоретичної підготовки студентів з економічних дисциплін;
- виявлення вміння розв’язувати виробничі ситуації, застосовуючи теоретичні знання;
- визначення рівня здатності розв’язувати складні спеціалізовані завдання, практичні проблеми у професійній діяльності, що передбачає здійснення інновацій в умовах невизначеності та складності оточуючого середовища.

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Згідно навчального плану підготовки фахівців за напрямом 6.030504 „Економіка підприємства” освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” після завершення студентами IV курсу денної форми навчання та V курсу заочної форми навчання проводиться державна атестація рівня фахової підготовки.

Результати кваліфікаційного екзамену оцінюються Державною екзаменаційною комісією (ДЕК), склад якої затверджується Наказом Національного університету водного господарства та природокористування з комплексного державного екзамену за фахом, а голова – Наказом Міністерством освіти і науки України.

Державна атестація здійснюється за такими фаховими навчальними економічними дисциплінами:

1. Стратегія підприємства.
2. Проектний аналіз.
3. Планування і контроль на підприємстві.
4. Аналіз господарської діяльності.

Державний екзамен відбувається у два етапи: розв'язання теоретичних завдань та вирішення практичних завдань, що базуються на конкретних виробничих ситуаціях.

Теоретична частина державного екзамену направлена на виявлення та оцінку теоретичних знань студента з економічних дисциплін, що включені до державної атестації. Вона складається з двох видів завдань: теоретичного питання, що потребує розгорнутої відповіді та тестових завдань. Тестування студентів здійснюється в спеціалізованих аудиторіях кафедри економіки підприємства із застосуванням комп'ютерних програм. Студенту пропонується відповісти на 30 тестових завдань обраних із загального масиву тестових питань, передбачених дисциплінами державної атестації. Перелік теоретичних питань, що потребують розгорнутої відповіді, та контрольна тестова програма за кожною навчальною дисципліною представлені у розділі 3 цих методичних вказівок.

Розв'язання практичних завдань виявляє вміння студентів застосовувати теоретичні знання щодо вирішення практичних економічних ситуацій, які виникають на підприємстві. Під час державної атестації студенту пропонується два практичних завдання. Перелік типових завдань, до практичної частини комплексного державного екзамену наведений у розділі 4 методичних вказівок.

3. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

3.1. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Стратегія підприємства”

3.1.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді

1. Поняття, зміст, виникнення та необхідність розробки стратегії підприємства.
2. Виникнення планування, спрямованого назовні підприємства.
3. Еволюція систем планування розвитку підприємства.
4. Поняття і зміст довгострокового планування.

5. Поняття і зміст стратегічного планування.
6. Поняття та види стратегічного управління.
7. Стратегічний набір підприємства.
8. Поняття і зміст корпоративної стратегії підприємства.
9. Суть, види та значення стратегії зростання.
10. Суть, види та значення стратегії стабілізації.
11. Суть, види та значення стратегії скорочення.
12. Стратегії диверсифікації підприємства, їх види та типові ситуації для застосування.
13. Стратегії диференціації підприємства, їх види та типові ситуації для застосування.
14. Поняття і зміст стратегії бізнесу.
15. Стратегія найменших сукупних витрат, її переваги та недоліки, доцільність використання та ризику.
16. Стратегія диференціації, її переваги та недоліки, доцільність використання та ризику.
17. Суть та значення стратегії зосередження.
18. Загальна характеристика функціональних стратегій.
19. Суть та значення стратегії маркетингової діяльності.
20. Суть та значення стратегії виробництва.
21. Суть та значення фінансової стратегії.
22. Суть та значення операційної стратегії.
23. Організація планування стратегії на підприємстві.
24. Формулювання стратегій.
25. Стратегічна сегментація.
26. Виділення стратегічних зон господарювання.
27. Зовнішнє середовище підприємства, його складові та властивості.
28. Сканування, моніторинг та прогнозування зовнішнього середовища.
29. Методика аналізу галузі та конкуренції у ній.
30. Вплив існуючих конкурентів на діяльність підприємства.
31. Вплив потенційних конкурентів на діяльність підприємства.
32. Вплив постачальників на діяльність підприємства.
33. Вплив споживачів на діяльність підприємства.
34. Тиск товарів-замінників на діяльність підприємства.
35. Уряд як чинник галузевої конкуренції.
36. Внутрішні змінні підприємства.

37. Функціональний аналіз підприємства.
38. Складання стратегічного балансу підприємства.
39. Суть, значення та вибір місії підприємства.
40. Поняття та визначення цілей підприємства.

3.1.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань

1. Яке визначення терміну „стратегія підприємства” є вірним?
2. Період виникнення “Стратегії підприємства” як науки?
3. Для чого розробляється стратегія підприємства?
4. На чому базується економіко-математичний метод дослідження економічних явищ на підприємстві?
5. Який із спеціальних методів базується на здогадах, інтуїції, домислах, закономірностях розвитку і враховується при плануванні діяльності підприємства у випадку недостатньої інформації?
6. Вид управлінської діяльності, який визначає перспективу і майбутній стан підприємства – це... ?
7. У чому полягає особливість підприємства як відкритої системи?
8. До якої системи належить концепція закритого підприємства ?
9. Які фази пройшла еволюція систем планування розвитку підприємства?
10. На якій гіпотезі базується довгострокове планування?
11. Яке з наведених визначень стратегічного планування є вірним?
12. Яке з наведених визначень стратегічного управління є вірним?
13. Які стратегії включає ієрархія „стратегічного набору” однопрофільного підприємства?
14. Які існують типи корпоративної стратегії?
15. Яке з наведених визначень стратегії стабілізації є вірним?
16. Які основні стратегії використовуються для реалізації стратегії зростання?
17. Які основні стратегії використовуються для реалізації стратегії стабілізації?
18. Для реалізації якої стратегії використовуються такі типи стратегій як „диференціації”, „паузи”, „обережного просування”, „нічого не змінювати”, „концентрації” ?
19. Які основні стратегії використовуються для реалізації стратегії скорочення?

20. Яка стратегія використовується під час кризового стану та у випадках, коли підприємство збирається переорієнтувати свою діяльність?
21. Яку стратегію обирають підприємства, які домінують на ринку або діють у сформованих галузях з відносно стабільною технологією?
22. Яку стратегію обирають підприємства, які діють у динамічних галузях із швидкою зміною технологій?
23. У чому суть стратегії проникнення на ринок ?
24. У чому суть стратегії диверсифікації?
- 25.Що передбачає стратегія глобалізації?
- 26.Що передбачає стратегія диференціації продукції?
27. Яка стратегія передбачає проведення модифікації або удосконалення традиційної продукції, що виробляється підприємством за рахунок використання у виробництві нових технічних принципів, додавання в продукцію таких змін, які можуть викликати нові потреби чи нові сфери використання ?
28. Що передбачає стратегія „концентрації”?
29. Що таке стратегія „скинення жиру” ?
30. Яка стратегія передбачає входження підприємства до міжнародних альянсів та союзів?
31. Яка стратегія передбачає навмисне призупинення виробництва або темпів росту збуту?
32. Що слід розуміти під стратегією ліквідації?
33. На що спрямована стратегія обережного просування?
34. Хто відповідає за розроблення корпоративної стратегії?
35. Створюючи власну систему збуту продукції, яку стратегію використовує підприємство?
36. Яка із стратегій диверсифікації ґрунтується на виробництві нових продуктів на базі існуючого бізнесу?
37. Яка із стратегій диверсифікації характеризується наміром підприємств долучитися до господарської діяльності в нових сферах з новими технологіями виробництва?
38. Яка із стратегій диверсифікації полягає в тому, що підприємство має намір займатися певною діяльністю в таких секторах, де можна використовувати уже існуючі канали розповсюдження, рекламу, позицію на ринку, щоб забезпечити успіх новим виробам ?

39. Яка із стратегій диверсифікації полягає в тому, що підприємство має намір звернутися або до більш ранніх стадій діяльності, або до наступних стадій діяльності?
40. Яке з наведених визначень стратегії конкуренції є вірним?
41. Які існують типи стратегії бізнесу?
42. Яка з наведених стратегій не належить до стратегії бізнесу?
43. Для чого призначені стратегії бізнесу?
44. Яка стратегія передбачає зростання виробничих потужностей, зменшення витрат завдяки досвіду, політиці економії та мінімізації витрат у таких сферах, як науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи, сервіс, робота торгівельного персоналу, реклама?
45. Що передбачає стратегія найменших сукупних витрат?
46. У яких випадках найбільш доцільно застосовувати стратегію найменших сукупних витрат?
47. У яких випадках не слід застосовувати стратегію найменших сукупних витрат?
48. Яку стратегію доцільно використовувати за умови, що попит є еластичним за ціною, існує сильна цінова конкуренція серед продавців, а продукт відносно стандартизований і не піддається ефективному вдосконаленню?
49. Для якої стратегії особливо важливою умовою є володіння значною часткою ринку та сприятливий доступ до сировини?
50. Яку стратегію доцільно використовувати за умови, коли більшість покупців схильні використовувати товар однаковим способом, стандартизована продукція може задовольнити їх попит, а низька ціна стає вирішальним фактором при прийнятті рішення про покупку?
51. Сутність якої стратегії полягає у пропозиції такого продукту, що сприймається в межах галузі як щось унікальне?
52. На що спрямована стратегія диференціації?
53. Проявами якої стратегії є специфічні характеристики товару, надійність і безпечність, технологічне лідирування в методах виготовлення, якість і екологічність виробництва та споживання, марка, ім'я виробника тощо?
54. Яка стратегія гарантує захист від конкуренції завдяки прихильності покупців до певної марки товару та, як наслідок, меншої чутливості до ціни?

55. При використанні якої стратегії зменшення витрат не є першочерговою стратегічною метою?
56. У яких випадках доцільно застосовувати стратегію диференціації?
57. У чому сутність стратегії зосередження?
58. Яка стратегія не відноситься до функціональних стратегій?
59. Яка стратегія не відноситься до групи функціональних стратегій?
60. Сутнісний зміст операційної стратегії?
61. Сутнісний зміст стратегічної зони господарювання?
62. Які фактори складають загальне зовнішнє середовища підприємства ?
63. Які головні чинники включає модель Портера конкурентних сил у галузі?
64. У яких випадках зростає сила постачальників як фактора конкуренції?
65. Яке з наведених визначень внутрішнього середовища підприємства є вірним?
66. Які складові відносяться до внутрішніх змінних підприємства ?
67. Які складові відносяться до функціональних елементів внутрішнього середовища підприємства?
68. Яке з наведених визначень цілей підприємства є вірним?
69. Яким вимогам повинні відповідати цілі?
70. Яку вимогу потрібно враховувати при визначенні місії підприємства ?

3.2. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Проектний аналіз ”

3.2.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді

1. Інвестиційна діяльність в Україні
2. Місце інвестиційних рішень у стратегічному плануванні.
3. Поняття та ознаки проекту.
4. Зовнішнє та внутрішнє середовище проекту.
5. Види проектів.

6. Поняття життєвого циклу проекту проекту.
7. Фази проектного циклу, стадії та етапи.
8. Зміст передінвестиційних досліджень.
9. Розробка попереднього та остаточного техніко-економічного обґрунтування проекту.
10. Оцінка цінності проекту
11. Вартість та собівартість об'єктів будівництва. Кошториси, види кошторисів.
12. Методика визначення кошторисної вартості.
13. Причини зміни вартості грошей у часі.
14. Теперішня та майбутня вартість грошей.
15. Розрахунок вартості серії грошових виплат.
16. Грошові потоки і їх використання в проектному аналізі
17. Роль амортизації та її вплив на зміну грошового потоку.
18. Методологічні принципи розрахунку грошового потоку.
19. Урахування інфляції в проектному аналізі.
20. Аналіз безбитковості проекту.
21. Цілі аналізу безбитковості проекту та його основні аспекти.
22. Економічний зміст, методика визначення, переваги і недоліки чистої теперішньої вартості як показника ефективності проектів.
23. Економічний зміст, методика визначення, переваги і недоліки внутрішньої норми доходності як показника ефективності проектів.
24. Економічний зміст, методика визначення, переваги і недоліки індексу доходності як показника ефективності проектів.
25. Економічний зміст, методика визначення, переваги і недоліки періоду окупності як показника ефективності проектів.
26. Взаємозв'язок показників ефективності інвестиційних проектів і використання їх для оцінки ефективності проекту.
27. Вибір ставки дисконтування.
28. Неформальні критерії оцінки і вибору інвестиційних проектів.
29. Поняття та класифікація проектних ризиків.
30. Методи аналізу й оцінки ризику інвестиційних проектів.
31. Фактори підвищеної ризикованості проектів.
32. Інструментарій оцінки ризиків окремого проекту.
33. Аспекти проектного аналізу.
34. Фінансування інвестиційних проектів.
35. Економічний аналіз проектів.

36. Маркетинговий аналіз проектів.
37. Технічний аналіз проектів.
38. Інституційний аналіз проектів.
39. Соціальні аспекти проектного аналізу.
40. Екологічний аналіз проектів.

3.3.2. Типові контрольні питання до тестових завдань

1. Метою якого аналізу є оцінка впливу проекту на національний добробут країни?
2. Метою якого аналізу є оцінка можливості реалізації даного продукту на обраному ринку?
3. Метою якого аналізу є обґрунтування технічної здійснюваності проекту?
4. Метою якого аналізу є обґрунтування комерційної спроможності проекту?
5. Метою якого аналізу є визначення прийнятності варіантів реалізації проекту з погляду населення регіону, де здійснюється проект?
6. Метою якого аналізу є встановлення впливу проекту на навколишнє природне середовище?
7. Які переваги чистої теперішньої вартості, як показника ефективності проектів?
8. Які недоліки чистої теперішньої вартості, як показника ефективності проектів?
9. Які переваги внутрішньої норми рентабельності, як показника ефективності проектів?
10. Які недоліки внутрішньої норми рентабельності, як показника ефективності проектів?
11. Які переваги індексу доходності, як показника ефективності проектів?
12. Які недоліки терміну окупності, як показника ефективності проектів?
13. Які основні властивості проекту?
14. Як поділяють проекти за тривалістю?
15. Як поділяють проекти за метою здійснення інвестицій?
16. Як поділяють проекти за ризикованістю?
17. Що включає в себе «трикутник обмежень» проекту?

18. На які три фази поділяють життєвий цикл проекту?
19. Який етап є завершуючим на інвестиційній фазі?
20. Який етап є завершуючим на передінвестиційній фазі?
21. Який економічний зміст чистої теперішньої вартості, як показника ефективності проектів?
22. Який економічний зміст внутрішньої норми рентабельності, як показника ефективності проектів?
23. Який економічний зміст індексу доходності, як показника ефективності проектів?
24. Який економічний зміст процесу дисконтування?
25. Який економічний зміст процесу дисконтування?
26. Який економічний зміст процесу нарощування відсотків?
27. Коли в банківській практиці використовується схема розрахунків за простими відсотками?
28. Коли в банківській практиці використовується схема розрахунків за складними відсотками?
29. Що включають у розрахунок операційного грошового потоку?
30. Що включають у розрахунок інвестиційного грошового потоку?
31. Що включають у розрахунок фінансового грошового потоку?
32. Що включають у розрахунок грошового потоку від проекту?
33. Як називається сукупність розділених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються господарською діяльністю?
34. До якої класифікаційної ознаки належать операційний, фінансовий і грошовий потік від інвестиційної діяльності?
35. Які види грошових потоків підприємства виділяють за методом обрахунку обсягу?
36. Які види грошових потоків підприємства виділяють за рівнем достатності обсягу?
37. Які види грошових потоків підприємства розрізняють за безперервністю формування у визначеному періоді?
38. За якою формулою визначається чиста теперішня вартість?
39. За якою формулою визначається внутрішня норма рентабельності проекту?
40. За якою формулою визначається індекс рентабельності інвестицій?
41. За якою формулою визначається термін окупності проекту?
42. За якою формулою визначається коефіцієнт «вигоди/витрати» проекту?

43. Яким чином враховується інфляція при визначенні ефективності проекту?
44. Якими факторами обумовлюються підвищена ризикованість проектної діяльності в сучасних умовах?
45. За якою формулою визначається коефіцієнт ризику?
46. За якою формулою визначається середньоквадратичне відхилення?
47. За якою формулою визначають додатну семиваріацію?
48. За якою формулою визначають від'ємну семиваріацію?
49. Економічний зміст точки Фішера.
50. За якою формулою визначають коефіцієнт переключення при оцінці чутливості проекту?
51. За якою формулою визначають чутливість проекту до окремого фактора?
52. Що характеризує діапазон впливу фактора на ефективність проекту?
53. Що характеризує точка безбитковості проекту?
54. За якого значення чистої теперішньої вартості проект вважається ефективним?
55. За якого значення терміну окупності проект вважається ефективним?
56. За якого значення внутрішньої норми доходності проект вважається ефективним?
57. За якого значення коефіцієнту „вигоди/витрати” проект вважається ефективним?
58. Як називається процес розрахунку кінцевої суми боргу (S) при відомій початковій сумі боргу і процентній ставці?
59. Як називається процес розрахунку початкової суми боргу (P) при відомій кінцевій сумі боргу і процентній ставці ?
60. Як називається об'єм продажу продукції проекту, при якому дохід від продаж повністю покриває всі витрати на виробництво?
61. Які припущення передбачає аналіз безбитковості?
62. Яка формула використовується при визначенні точки безбитковості за методом маржинального доходу?
63. Що розуміють під альтернативною вартістю грошей при виборі ставки дисконтування?
64. Що розуміють під ставкою по безпечних вкладеннях при виборі ставки дисконтування?

65. Що розуміють під середньозваженою вартістю капіталу при виборі ставки дисконтування?
66. В яких випадках при оцінці ефективності проектів використовують безкінечне ланцюгове повторення?
67. Які методики використовуються при порівнянні проектів з різною тривалістю?
68. В яких випадках при оцінці ефективності проектів використовують ланцюгове повторення в межах загальної тривалості проектів?
69. Що включають фінансові ризики при реалізації проектів?
70. Що включають будівельні ризики при реалізації проектів?

3.3. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Планування і контроль на підприємстві”

3.3.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді

1. Обґрунтувати необхідність планування господарської діяльності підприємств.
2. Дати загальну характеристику методиці планування.
3. Опишіть методи наукових досліджень, що застосовуються в процесі планування.
4. Сутність системи планування на підприємстві.
5. Опишіть основні напрямки планування на практиці.
6. Основні принципи планування та їх суть.
7. План підприємства, різновиди планів, їх особливості.
8. Організаційні форми структури планових органів на підприємстві.
9. План збуту продукції. Роль планування збуту продукції у системі планування діяльності підприємства.
10. Охарактеризуйте етапи розробки плану збуту.
11. Сутність та зміст маркетингових досліджень ринку.
12. Охарактеризуйте блок-схему дослідження ринку.
13. Показники, що характеризують план збуту продукції. Назвіть методику їх розрахунку.
14. Планування витрат, пов'язаних зі збутом продукції.

15. План виробництва продукції, його структура та показники виробництва продукції.
16. Виробнича програма підприємства.
17. Товарна, валова, реалізована продукція. Методика розрахунку цих показників.
18. Назвіть основні завдання оперативно-календарного планування на підприємстві.
19. Охарактеризуйте систему оперативно-календарного планування, її основні види.
20. План матеріально-технічного забезпечення підприємства. Назвіть завдання плану МТЗ та охарактеризуйте порядок їх розробки.
21. Охарактеризуйте методи розрахунку потреби в матеріально-технічних ресурсах.
22. Виробнича потужність підприємства та фактори, що визначають виробничу потужність підприємства.
23. Обґрунтуйте вибір виробничої програми потужністю підприємства.
24. Місце плану персоналу та оплати праці серед інших розділів загального плану підприємства.
25. Структура та етапи розроблення плану персоналу та оплати праці.
26. Плановий бюджет робочого часу й методика його розрахунку.
27. Методи планування чисельності персоналу.
28. Структура фонду оплати праці. Методи планування фонду оплати праці.
29. Послідовність розроблення плану собівартості продукції.
30. Формування фінансової політики підприємства. Мета та основні завдання фінансового планування на підприємстві.
31. Методи, що застосовуються у процесі розроблення фінансових планів.
32. Сутність оперативного фінансового плану.
33. Поясніть особливості планування прибутку.
34. Зміст та етапи науково-технічної підготовки виробництва нової продукції.
35. Визначте основні методичні підходи до оцінки економічної ефективності освоєння нової продукції.

36. Особливості складання кошторису витрат на підготовку виробництва нової продукції.
37. Сутність техніко-економічного рівня виробництва.
38. Завдання та принципи планування інновацій.
39. Основні етапи технічного й організаційного розвитку.
40. Поясніть особливості, мету та етапи бізнес-планування.

3.3.2. Типові контрольні запитання до тестових завдань

1. У чому полягає суть планування?
2. Що є об'єктом науки планування ?
3. На який результат спрямована планувальна діяльність?
4. Сутність балансового методу планових розрахунків.
5. Сутність екстраполяційного методу планових розрахунків.
6. Сутність нормативного методу планових розрахунків.
7. Яке визначення плану підприємства є вірним?
8. Які розрізняють види планів промислового виробництва?
9. Сутність плану із збуту продукції.
10. Сутність витрат на збут продукції ?
11. Які існують напрямки планування?
12. Які існують види планів підприємства залежно від терміну, на який розробляється план ?
13. Які цілі визначаються у процесі поточного планування?
14. Сутність оперативних планів.
15. Зміст виробничої програми підприємства.
16. Назвіть розділи виробничої програми.
17. Суть оптимізації виробничої програми.
18. Назвіть вартісні показники виробничої програми.
19. Дайте визначення валової продукції підприємства.
20. Дайте визначення реалізованої продукції підприємства.
21. За якою формулою визначається обсяг реалізації (збуту) продукції підприємства?
22. Дайте визначення товарній продукції.
23. Дайте визначення незавершеному виробництву продукції.
24. Як поділяється оперативно-календарне планування залежно від об'єкту планування?
25. Що є об'єктом при оперативно-календарному планування в одиничному виробництві?

26. Що таке рівномірне виробництво в оперативно-календарному плануванні?
27. У чому полягає подекадний метод оцінки ритмічності оперативно-календарного планування?
28. Який основний календарно-плановий розрахунок у серійному виробництві?
29. Які існують системи оперативного планування?
30. Які складові міжцехового планування?
31. Назвіть основне завданням плану матеріально-технічного забезпечення.
32. Які складові плану з матеріально-технічного забезпечення?
33. Які існують методи розрахунку потреби в матеріальних ресурсах?
34. На які види поділяються запаси?
35. На які види поділяються виробничі запаси?
36. Що включає норма забезпеченості виробничими запасами в днях?
37. Як визначається потреба в матеріалі для виконання виробничої програми в багатоменклатурному виробництві?
38. Які основні шляхи скорочення норм виробничих запасів матеріальних ресурсів?
39. Які існують системи постачання цехів і робочих місць матеріалами?
40. Дайте визначення складським запасам.
41. Дайте визначення виробничій потужності промислового підприємства.
42. Який вид потужності використовується у планових розрахунках для обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю?
43. Який зміст коефіцієнта виробничої потужності?
44. Які показники характеризують рівень використання обладнання?
45. Які фактори впливають на коефіцієнт змінності роботи обладнання і завантаження обладнання?
46. Які етапи проходить обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю?
47. Які показники включає планування праці та заробітної плати?
48. Сутність планового фонду заробітної плати.

49. Яких пропорцій необхідно дотримуватися при плануванні зростання продуктивності праці й середньої заробітної плати?
50. Які елементи включає планування фонду заробітної плати?
51. Сутність виробничої інфраструктури підприємства?
52. Які існують методи розробки калькуляції?
53. Які з наведених елементів входять до виробничої собівартості?
54. Які складові кошторису витрат на виробництво продукції?
55. Назвіть мету складання фінансового плану?
56. Які основні показники фінансового плану підприємства?
57. На якій період складається поточний фінансовий план?
58. Які оперативні плани містить оперативний фінансовий план?
59. Сутність фінансового планування.
60. Які методи належать до методів планування прибутку підприємства від звичайної діяльності до оподаткування?
61. Сутність касового плану у фінансовому плануванні?
62. Що лежить в основі планування виробництва нової продукції ?
63. Які методи використовуються при плануванні підготовки виробництва нової продукції?
64. Суть інтегрального ефекту від впровадження організаційно-технічних заходів.
65. Які існують складові плану організаційно-технічного розвитку підприємства?
66. За допомогою яких методів здійснюється планування організаційно-технічного розвитку підприємства?
67. Які показники використовують для оцінки загальної економічної ефективності організаційно-технічних заходів?
68. Які існують показники технічного рівня нововведень?
69. Що включає планування капітальних вкладень на підприємстві?
70. Сутність бізнес-плану підприємства?

3.4. Теоретичні завдання з навчальної дисципліни „Аналіз господарської діяльності”

3.4.1. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді

1. Види аналізу господарської діяльності підприємства.

2. Діагностика ризику банкрутства.
3. Економіко-математичні методи, які використовуються у аналізі господарської діяльності підприємства.
4. Етапи проведення аналізу господарської діяльності.
5. Інформаційна база аналізу господарської діяльності.
6. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук.
7. Основні етапи становлення та розвитку аналізу господарської діяльності підприємства, їх характеристика.
8. Особливості та порядок виконання факторного аналізу методом абсолютних різниць для моделі, що складається з двох факторів. Наведіть приклад моделі розрахунку.
9. Особливості та порядок виконання факторного аналізу методом відносних різниць. Навести приклад моделі розрахунку.
10. Особливості та порядок виконання факторного аналізу методом ланцюгових підстановок. Навести приклад моделі розрахунку.
11. Особливості та порядок виконання факторного аналізу методом ланцюгових підстановок для різних моделей факторних систем.
12. Поняття резервів підвищення ефективності виробництва та їх класифікація.
13. Порівняльна характеристика методів абсолютних різниць та ланцюгових підстановок.
14. Послідовність аналізу використання матеріальних ресурсів.
15. Послідовність аналізу використання робочого часу на підприємстві.
16. Послідовність аналізу витрат підприємства.
17. Послідовність аналізу ділової активності підприємства.
18. Послідовність аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
19. Послідовність аналізу ефективності оплати праці.
20. Послідовність аналізу забезпеченості підприємства трудовими ресурсами.
21. Послідовність аналізу критичного обсягу виробництва та запасу фінансової міцності.
22. Послідовність аналізу ліквідності балансу.
23. Послідовність аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.
24. Послідовність аналізу матеріальних витрат підприємства.
25. Послідовність аналізу оборотного капіталу підприємства.

26. Послідовність обсягів виробництва та реалізації продукції.
27. Послідовність аналізу основних фондів підприємства.
28. Послідовність аналізу прибутковості підприємства.
29. Послідовність аналізу рентабельності.
30. Послідовність аналізу середньої заробітної плати.
31. Послідовність аналізу фінансових результатів діяльності.
32. Послідовність аналізу фінансового стану підприємства.
33. Послідовність аналізу фонду оплати праці.
34. Предмет, суть і завдання аналізу господарської діяльності підприємства.
35. Принципи аналізу господарської діяльності підприємства.
36. Послідовність аналізу рівня собівартості виробництва і його вплив на обсяги виробництва
37. Послідовність аналізу руху та плинності кадрів на підприємстві.
38. Роль і місце економічного аналізу в системі управління виробництвом.
39. Сфера застосування, особливості та послідовність факторного аналізу методом абсолютних різниць (якщо на результуючий показник впливає більше 2-х факторів).
40. Традиційні та нетрадиційні прийоми аналізу господарської діяльності підприємства.

3.4.2. Контрольні запитання до тестових завдань

1. Яке з наведених визначень предмету економічного аналізу є вірним?
2. Що відносять до об'єктів економічного аналізу?
3. Як класифікуються показники аналізу за ступенем синтезу?
4. Які основні задачі економічного аналізу?
5. Які основні принципи економічного аналізу?
6. Як класифікуються резерви використання виробництва за способом виявлення?
7. Які існують класифікації видів аналізу?
8. В яких випадках доцільно проводити ретроспективний аналіз?
9. При вивченні яких ситуацій використовується метод порівняння?
10. Який спосіб дозволяє здійснити дослідження від окремого до загального, від вивчення окремих факторів до узагальнень, від причин до результатів?

11. З якою метою порівнюють фактичні дані з плановими?
12. У яких випадках використовується відносне відхилення?
13. Яку модель можна застосувати для розрахунку впливу часткових факторів на результативний показник (способом абсолютних різниць)?
14. Що дозволяє оцінити прийом ланцюгових підстановок?
15. Що входить до складу бухгалтерської (фінансової) звітності?
16. Що входить до складу виробничої собівартості продукції?
17. Для аналізу беззбитковості виробництва який необхідний поділ витрат в залежності від обсягів виробництва ?
18. На що спрямована класифікація витрат за економічними елементами?
19. З якою метою здійснюються поділ витрат на постійні та змінні?
20. Як визначається рівень витрат на 1 грн. товарної продукції?
21. Які фактори впливають на зміну матеріальних витрат у собівартості продукції?
22. Як розраховується вплив факторів на зміну вартості витрачених матеріалів?
23. Які методи застосовуються в аналізі собівартості продукції?
24. Назвіть фактори, які впливають на зміну фонду оплати праці?
25. Як визначити зміну суми валового прибутку підприємства за рахунок відпускних цін на продукцію?
26. Які основні фактори впливають на зміну валового прибутку?
27. Що можна визначити за допомогою горизонтального аналізу?
28. Що можна визначити за допомогою вертикального аналізу?
29. Які показники використовуються для визначення рівня виробничого левериджу?
30. Які показники використовуються для встановлення фінансового левериджу?
31. Що таке виробничо-фінансовий леверидж ?
32. Резервами збільшення якого показника є підвищення цін, якості продукції, пошук вигідних ринків збуту, реалізація продукції в короткі строки?
33. Які технічні прийоми (елементи методу) економічного аналізу використовуються для аналізу рентабельності?
34. Які основні етапи здійснення аналізу будь-якого економічного явища?

35. Як класифікують економічний аналіз за ступенем охоплення досліджувальних показників?
36. З якими науками тісно пов'язаний економічний аналіз?
37. Які є форми організації аналітичної роботи на підприємстві?
38. Який прийом економічного аналізу є обов'язковим для застосування?
39. Яка сфера застосування методу абсолютних різниць?
40. Що необхідно здійснити для розрахунку впливу факторів методом ранжування показників ЕКО?
41. Що дозволяє оцінити модель Альтмана?
42. Яке правило застосовують для обчислення резервів зменшення собівартості продукції?
43. Що представляє собою загальний оборот робочої сили на підприємстві?
44. Про що свідчить зростання коефіцієнту плинності кадрів?
45. Що характеризує один людино-день?
46. Щ означає якщо значення коефіцієнта випередження K_v є більшим одиниці?
47. Чи включаються до фонду денної оплати праці виплати за відпрацьовані людино-дні?
48. Як впливають втрати продуктивного часу роботи машин на коефіцієнт змінності?
49. В яких межах коливається теоретичне значення коефіцієнту абсолютної ліквідності?
50. Яка методика обчислення коефіцієнта фінансової незалежності?
51. Які одиниці виміру показників звітності підприємств?
52. Які фактори можуть впливати на збільшення питомої ваги виробничих запасів на підприємстві?
53. Яке з наведених визначень понять “фінансова стійкість” є вірним?
54. Яке з наведених визначень понять “ліквідність активів” є вірним?
55. У чому полягає суть аналізу рентабельності?
56. Яким методом можна визначити вплив часткових факторів на зміну показника рентабельності?
57. У чому полягає суть факторного аналізу?
58. Який показник використовують в аналізі руху чисельності робітників?

59. За допомогою якого показника визначають платоспроможність підприємства?
60. Який показник використовують для аналізу фінансової стійкості?
61. На основі яких показників здійснюють аналіз ефективності використання основних фондів?
62. Що є основною метою економічного аналізу?
63. Для якого методу важливою є диференціація факторів на кількісні та якісні?
64. Яка необхідна умова початку обчислень методом ланцюгових підстановок?
65. Що дозволяють визначити методи елімінування?
66. Які показники обчислюються на основі балансу робочого часу?
67. Яка з наведених формул дозволяє визначити ймовірність банкрутства підприємства за 2-х факторною моделлю Альтмана?
68. Які складові заключного етапу проведення економічного аналізу?
69. У чому полягає відмінність між корисним фондом часу і табельним?
70. Яка з моделей характеризує взаємозв'язок між показниками середньорічної продуктивності праці одного працівника і середньоденної продуктивності праці одного робітника?

4. ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

4.1. Типові завдання з навчальної дисципліни „Стратегія підприємства”

Завдання 1. На малому підприємстві працює маркетолог високої кваліфікації. Встановлений оклад 2500 грн. за місяць. З метою удосконалення соціальної стратегії та підвищення ефективності його роботи було запропоновано наступну схему нарахування заробітної плати: 50% окладу виплачувати погодинно, інших 50% залежно від обсягів товарообігу продукції. Плановий товарообіг на підприємстві 62 500 грн. Фактичний товарообіг склав 220 000 грн. Визначити величину оплати праці за звітний місяць.

Завдання 2. Для утримання своїх конкурентних позицій на ринку підприємство обрало стратегію оновлення продукції і перейшло до виробництва нових товарів з коефіцієнтом споживчої вартості 0,93 і ціною 2840 грн. за виріб. Найсильніше підприємство-конкурент пропонує подібну продукцію з дещо нижчим коефіцієнтом споживчої вартості 0,81 за ціною 1920 грн. за виріб. Визначити показник конкурентоспроможності продукції підприємства та ціну нового виробу, за якої його конкурентні можливості будуть однаковими з аналогічними можливостями товарів конкурента.

Завдання 3. Підприємство „Дельта”, що займається реалізацією посудомийних машин, з метою реалізації стратегії проникнення на ринок оголосило рекламну акцію, яка полягає в наданні 30% знижки кожному 55-му покупцеві. Собівартість однієї посудомийної машини для підприємства 2500 грн, норма рентабельності 15%, обсяги збуту становить 1000 шт. в рік. Після оголошення рекламної акції обсяги збуту зросли на 19%. Оцінити ефективність стратегічного рішення щодо проведення рекламної акції.

Завдання 4. Внаслідок ефективної реалізації стратегії виробництва у підприємства з'явилися кошти, які можна вкласти в додаткові види діяльності. Після вивчення ринкового попиту спеціалістами маркетингового відділу підприємства запропоновано два напрямки диверсифікації за умов ,наведених у таблиці.

Напрямок диверсифікації	Назва видів продукції	Ціна одиниці продукції, грн.	Собівартість одиниці продукції, грн.	Обсяг випуску, тис. шт.	Капіталовкладення, тис. грн.
1.	А	39	32	53,4	2940
	Б	56	44	68,0	3500
2.	В	73	65	71,3	3350
	Г	80	61	82,0	4200

За критерієм мінімуму приведених витрат та рентабельності розрахувати і вибрати найбільш привабливий напрямок капіталовкладень для диверсифікації, якщо нормативний коефіцієнт порівняльної ефективності капіталовкладень становить 0,15 в обох випадках.

Завдання 5. Обсяг реалізації підприємства „Чобіток” за минулий рік становить 2 млн. грн., рентабельність – 15 %, банківський кредит – 18% річних. Проаналізувати результати фінансування кожної функціональної стратегії на наступний рік, з врахуванням використання прибутку підприємства і залучення кредитів. Встановити пріоритети у їх фінансуванні.

Варіанти можливих функціональних стратегій підприємства.

Функціональна стратегія	Слабкі сторони	Потреба у фінансуванні, тис. грн.	Результати залежно від фінансування	
			0%	100%
1. Товарна стратегія	Вузький асортимент, повільне оновлення продукції	120	-7% збуту	+9% збуту
2. Стратегія виробництва	Високі витрати на обслуговування та ремонт обладнання	550	+5% від собівартості	-2% від собівартості

Завдання 6. Використовуючи бізнес стратегію „зосередження з елементами диференціації”, підприємство реалізувало 2000 тис. одиниць продукції за ціною 50 грн/од. Витрати на виробництво і реалізацію склали 38 грн/од. За результатами стратегічного аналізу підприємство змінює бізнес стратегію і переходить до стратегії найменших сукупних витрат. Визначити максимально припустимий рівень витрат при реалізації нової стратегії без додаткових інвестицій, за умови збереження рентабельності продажу кожної одиниці продукції, реалізації 2800 тис. одиниць продукції за ціною 46 грн/од.

Завдання 7. З метою впровадження стратегії диверсифікації, розглядається можливість придбати перукарню з одночасним обслуговуванням 6 чоловік. Постійні річні витрати складатимуть 50 тис. грн., змінні витрати – 15 грн. на обслуговування одного клієнта. За результатами досліджень маркетологів середня конкурентна ціна однієї послуги повинна складати 25 грн. Визначити, яку кількість клієнтів потрібно обслуговувати за 1 рік

водного господарства
та природокористування

щоб почати отримувати прибуток та запропонувати рішення стосовно вкладення коштів у цю справу.

Завдання 8. Підприємство випускає продукцію, виробничі витрати на виготовлення якої складають 830 грн. за одиницю. Ціна – 1200 грн. за одиницю, середні змінні витрати на збут – 125 грн., середні постійні витрати – 58 грн. на одиницю (віднесені на собівартість одиниці продукції пропорційно трудовитратам). У поточному році підприємство випускає 350 од. продукції. Надійшла пропозиція про додаткову закупівлю 100 од. продукції ціною 1000 грн. за одиницю.

Визначити прибуток підприємства у випадку виробництва запланованої та додаткової продукції і запропонувати рішення щодо прийняття пропозиції.

Завдання 9. Підприємство виробляє та реалізовує товари „А” і „Б”, які користуються попитом на ринку. Відсутність резервів виробничих потужностей на підприємстві дозволяє використовувати лише 1250 машино-годин на тиждень при обсязі постійних витрат 0,25 млн. грн. За наведеними у таблиці даними необхідно визначити виробничу стратегію діяльності підприємства.

№ з/п	Показники	Одиниці виміру	З розрахунку на одиницю продукції	
			А	Б
1.	Виробіток	шт./год.	11,5	8,2
2.	Ціна реалізації	грн.	64	95
3.	Змінні виробничі витрати	грн.	41	59

Завдання 10. Підприємство виготовляє і реалізовує вироби за ціною 54 грн. за одиницю. Змінні витрати на одиницю виробу – 37 грн. Річний обсяг продажів 44500 шт. Постійні витрати на виробництво складають 410000 грн. Надійшла комерційна пропозиція додатково реалізувати 5000 виробів за ціною 31 грн. за штуку. Виконання цього замовлення пов’язане лише зі зростанням змінних витрат на 36000 грн. Постійні витрати не зміняться.

Визначити, чи доцільно підприємству прийняти пропозицію на додаткову реалізацію виробів.

4.2. Типові завдання з навчальної дисципліни „Проектний аналіз”

Завдання 1. Визначити майбутню вартість 6500 грн. через 4 роки, якщо складний відсоток нараховується у розмірі 17% річних: а) щорічно; б) кожні півроку; в) щоквартально.

Завдання 2. 10 березня фірма отримала кредит в розмірі в 12 млн. грн. під 20% річних. Яку суму коштів необхідно повернути в банк 20 жовтня?

Завдання 3. Банк надав кредит на 42 місяці в розмірі 350 тис. грн. під 21% річних на умові щорічного нарахування відсотків. Розрахувати, яку суму коштів слід повернути в банк після закінчення терміну угоди?

Завдання 4. Відомо, що ціна одиниці виробу, передбачена в проекті, становить 40 грн.; величина постійних витрат за рік 120000 грн.; змінні витрати на одиницю виробу 30 грн., а річний обсяг продаж – 18 000 одиниць. Визначити, чи буде збитковим проект, якщо загальні постійні витрати збільшаться на 8 %.

Завдання 5. Розрахувати чисту теперішню вартість проекту, якщо відомо: річні чисті доходи по проекту становитимуть в перший рік - 400 млн.грн., другий рік - 800 млн. грн., третій рік - 800 млн. грн.; інвестиційні витрати - 1200 млн. грн.; відсоткова ставка для дисконтування - 20% річних.

Завдання 6. Проект характеризується такими даними:

Рік	Витрати, тис. грн.	Вигоди, тис. грн.
1	800	-
2	700	200
3	500	1400
4	300	2100

Визначити внутрішню норму рентабельності аналітично та графічно.

Завдання 7. Проект, що вимагає інвестицій в розмірі 10000 грн., забезпечує доходи протягом 5 років в сумі 2600 грн., щорічно. Чи слід приймати проект, якщо ставка дисконтування 9%?

Завдання 8. Визначте найбільш привабливий проект і обґрунтуйте доцільність двох альтернативних проектів, якщо ставка дисконтування 10%, початкові інвестиції 200 тис. грн., грошові надходження по проекту А: 1-й рік – 100 тис. грн., 2-й рік – 140 тис. грн., 3-й рік – 160 тис. грн.; по проекту В: 1-й рік – 60 тис. грн., 2-й рік – 80 тис. грн., 3-й рік – 120 тис. грн.

Завдання 9. Оберіть кращий з запропонованих проектів з використанням точки Фішера

Показник	Од. вим.	Проект А	Проект В
Капітальні витрати	тис. грн.	700	300
Щорічні чисті вигоди	тис. грн.	200	80
Термін реалізації проекту	роки	10	10

Ставка за депозитним вкладом складає 20%.

Завдання 10. Доходність проекту характеризується наведеним нижче законом розподілу:

Ймовірність одержання доходу (P)	Рівень очікуваного доходу (X), тис. грн.
0,4	600
0,4	1400
0,2	2200

Для оцінки рівня ризикованості проекту розрахувати середньоквадратичне відхилення, дисперсію, коефіцієнт варіації даного проекту. Зробити відповідні висновки.

4.3. Типові завдання з навчальної дисципліни „Планування і контроль на підприємстві”

Завдання 1. Розрахувати план збуту продукції підприємства якщо у минулому році підприємство випустило 2000 виробів „А” та 5000 виробів „Б”, у плановому році збільшиться виробництво цих виробів на 10%, ціна виробів складає відповідно 5 та 6 тис. грн. Крім того, буде виготовлено комплектуючих виробів на суму 2500 тис. грн., з них на 1500 тис. грн. - для сторонніх замовників. Залишки нереалізованої продукції на складі становитимуть на початок планового періоду 2 млн. грн., на кінець - 0,8 млн. грн.

Завдання 2. Відповідно до укладених угод підприємство у плановому році повинне відвантажити споживачам 10 тис. виробів А, направити у роздрібну торгівлю 2 тис. цих виробів і створити 5-денний запас готової продукції до кінця року. Неминучі втрати від браку - 0,5 %. Розрахувати план виробництва виробів А на рік, у тому числі у кварталному розрізі. Запаси готової продукції розраховуються у календарних днях, розподіл виробничої програми здійснюється пропорційно до кількості робочих днів.

Завдання 3. Визначити річний обсяг реалізованої продукції, якщо виробництво товарної продукції всього за рік 10000 м³, залишок нереалізованої продукції на початок року 500 м³, залишок нереалізованої продукції на кінець року 300 м³. Гуртова ціна підприємства за 1 м³ продукції 25 грн.

Завдання 4. Протягом року підприємство планує випустити 1000 шт. виробів А за ціною 500 грн./од. та 3000 шт. виробів Б за ціною 600 грн./од. Планується також виготовити комплектуючих виробів на суму 2500 тис. грн., зокрема, для сторонніх замовників - на 1500 тис. грн.; також у плані передбачаються зміни залишків готової продукції на складі з 2000 тис. грн. до 500 тис. грн. Розрахувати план по товарній, валовій та реалізованій продукції.

Завдання 5. Виробнича програма металургійного підприємства характеризується такими даними: готові вироби 30500 тис. грн., товари культурно-побутового призначення і господарського вжитку - 300 тис. грн., роботи промислового характеру і послуги, виконані на сторону - 350 тис. грн., вартість запчастин, відпущених на сторону - 180 тис. грн. Незавершене виробництво на початок року становило - 116 тис. грн., на кінець року - 122 тис. грн. Визначити обсяг валової продукції.

Завдання 6. За рік завод виготовляє 350 виробів. Трудомісткість виробу 840 нормо-год., тривалість циклу виготовлення виробу - 25 днів, планова собівартість - 1300 грн. Матеріальні витрати складають у ній 60 %. Проведена інвентаризація показала, що в незавершеному виробництві знаходиться в середньому 65 виробів загальною трудомісткістю 35490 нормо-год. Розрахувати обсяг незавершеного виробництва на кінець планового періоду у вартісному та трудовому вимірі.

Завдання 7. На плановий період малим підприємством укладено договори на поставку металу в обсязі 8 т, а середня вага виробу 0,85 кг. Коефіцієнт використання металу 0,72. 30% відходів металу можуть повторно використовуватися у виробництві. На плановий період підприємство має доставити споживачам 7500 шт. металовиробів. Обґрунтувати виробничу програму підприємства з виробництва металовиробів з точки зору забезпеченості металом.

Завдання 8. Корисна площа складальної дільниці становить 200 м², виріб займає площу 3,5 м², робоча зона - 30% його площі. Тривалість виробничого циклу складання виробу - 12 змін. Значення режимного фонду часу роботи дільниці визначити самостійно. Розрахувати виробничу потужність складальної дільниці.

Завдання 9. Трудомісткість виробничої програми - 180 тис. нормо-год.; середня годинна тарифна ставка - 86 коп.; премії за виконання завдань - 30%; доплати за роботу у нічний час - 0,2 тарифної ставки 3-го розряду за одну годину роботи у нічний час; доплати бригадирам - 0,21% до нормованої заробітної плати з премією; доплати за скорочений робочий день і за перерви в роботі, передбачені законодавством - 0,1% до нормованої заробітної плати з премією; середня тривалість чергових і додаткових відпусток - 26,5 днів. Розрахувати річний фонд оплати праці основних робітників та їх середню заробітну плату.

Завдання 10. В базовому періоді на підприємстві було зайнято 2000 робітників. У плановому періоді передбачено збільшити їх чисельність до 2500 чоловік. Обсяг виробництва продукції в базовому періоді становить 30000 млн. грн., а на наступний рік заплановано збільшити обсяг випуску продукції на 550 млн. грн. Визначити частку приросту обсягу продукції за рахунок підвищення продуктивності праці.

4.4. Типові завдання з навчальної дисципліни „Аналіз господарської діяльності”

Завдання 1. Розрахувати вплив факторів на результуючий показник методом абсолютних різниць за даними таблиці. Описати отримані результати.

Показники	Минулий період	Звітний період	Темпи зростання, %
Продуктивність праці одного працюючого, тис. грн.	952,3	1107,8	
Фондоозброєність праці одного працівника, тис. грн.	9,44	10,64	
Фондовіддача, грн.	100,88	104,12	

Завдання 2. Розрахувати вплив трудових факторів на зміну обсягу виробництва, використовуючи спосіб ланцюгових підстановок. Описати отримані результати.

Показники	За планом	Фактично	Відхилення від плану	% виконання плану
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	312,8	293,40		
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	200	180		
Середньомісячний виробіток, грн.	1564	1630		

Завдання 3. Розрахувати результируючий показник та вплив часткових факторів на нього одним із прийомів елімінування. Описати отримані результати.

Показник	Одиниця виміру	За планом	За звітом	Відхилення	
				абсолютні	%
Середня тривалість робочого дня	годин	8,00	7,85		
Кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік	день	230	210		

Завдання 4. Розрахувати вплив факторів на зміну основної заробітної плати робітників: трудомісткості (нормо-години), середньогодинної заробітної плати на одну нормо-годину (коп.). Описати отримані результати.

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	%
Основна заробітна плата виробників, грн.	95,0	93,0		
Трудомісткості, нормо-години	190	182		
Середньогодинна заробітна плата на одну нормо-годину, коп.	50	51,1		

Завдання 5. Розрахувати вплив трудових факторів на зміну обсягу виробництва, використовуючи способи абсолютних різниць та ланцюгових підстановок. Описати отримані результати.

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	293,4	312,8	
Середньоспиксова чисельність робітників, чол.	180	200	
Середньомісячний виробіток, тис.грн./люд	163	156	

Завдання 6. Проаналізувати собівартість продукції, що випускається підприємством; визначити причини та наслідки підвищення собівартості продукції за окремими статтями калькуляції. Описати отримані результати

Статті витрат	Собівартість ,грн.		Відхилення	
	планова	фактична	абсолютне	%
Прямі і матеріальні витрати	24826	24982		
Прямі витрати на оплату праці	3494	3234		
Інші прямі витрати	2523	2990		
Загально виробничі витрати	7952	7113		
Виробнича собівартість продукції				

Завдання 7. Проаналізувати витрати матеріалів на одиницю продукції, розрахувати вплив факторів на зміну витрат матеріалів, вказати на можливість підприємства щодо подальшого зниження собівартості продукції за рахунок ефективного використання матеріалів.

Види сировини і матеріалів	Базисний рік		Звітний рік	
	кількість, кг	ціна за 1 кг, грн.	кількість, кг	ціна за 1 кг, грн.
Сталь	575	7,4	615	7,4
Прокат кольорових металів	0,75	107,0	0,21	150,0
Труби сталеві	14,75	16,6	5,8	16,8

Завдання 8. Обчислити вплив факторів фондоозброєності праці і продуктивності праці на фондовіддачу основних фондів. Обчислення виконати методом ланцюгових підстановок. Описати отримані результати.

Показник	Одиниці виміру	Базовий рік	Звітний рік
Обсяг виробленої продукції	тис.грн.	250	290
Середньорічна вартість основних фондів	тис.грн.	210	205
Середньоспискова чисельність робітників	осіб	120	130

Завдання 9. Обчислити резерви зменшення вартості витрачених матеріалів. Описати отримані результати.

Вид матеріалу	Базовий рік		Звітний рік	
	норма витрат, т	ціна за 1 т, грн.	норма витрат, т	ціна за 1 т, грн.
Цемент	16,2	683	13,2	735
Пісок	75,2	736	102,5	709
Щебінь	213,7	1648	203,4	1643

Завдання 10. Проаналізувати динаміку та структуру витрат за економічними елементами. Описати отримані результати.

Показники	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Матеріальні витрати	7125		8053			
Витрати на оплату праці	8111		5337			
Відрахування на соціальні заходи	3045		2135			
Амортизаційні відрахування	785		785			
Інші витрати	513		630			

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: [підручн.] / Г.О. Бардиш.-Київ: Знання, 2006. – 415 с.
2. Верба В.А. Проектний аналіз: [підручн.] / В.А. Верба, О.А. Загородніх. - Київ: КНЕУ, 2000. – 322 с.
3. Зінь Е.А. Планування діяльності підприємства: [навч. посібн.] / Е.А. Зінь, М.О. Турченко. – Рівне. – НУВГП, 2008 – 132 с.
4. Зінь Е.А., Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: [підручн.]. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 320 с.
5. Економічний аналіз: [Навч. посібн.] / Ф.Ф. Бутинець, С.І.Шкарабан, С.В. Мних та ін. За ред. Ф.Ф. Бутиця. - Житомир: Рута, 2003. – 680 с.
6. Економічний аналіз: [навч. посібн.] / В.З.Бурчевський, М.А. Болюх, М.І. Горбатов та ін. За ред. М.Г. Чумаченка. – 2-е вид., перероб. і доп.- Київ: КНЕУ, 2003. – 556 с.
7. Ковтун О.І. Стратегія підприємства: [навч. посібн.] / О.І.Ковтун. – Львів: „Новий Світ – 2000”, 2006. – 386 с.
8. Ковшун Н.Е. Аналіз та планування проектів: [навч. посібн.] / Н.Е.Ковшун. – Київ: ЦУЛ, 2008. – 344с.
9. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства. – К.: МАУП, 2000. – 128 с.

10. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: [підручн.] – 3-е вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2008. – 630 с.
11. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства: [підручн.] – Тернопіль: „Економічна думка”, 2006. – 390 с.
12. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: [навч. посібн.] / Г.М. Тарасюк, Л.М. Шваб. – К.: „Каравела”, 2011. – 352 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Екзаменаційний білет комплексного державного екзамену за фахом включає 1 теоретичне питання, 2 практичних завдання (розв'язування задач), направлені на вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, спроможність проводити аналіз реальних ситуацій і робити обґрунтовані висновки та тестові завдання закритої форми із запропонованими чотирма відповідями, із яких вибирають одну правильну.

Оцінка „*відмінно*” виставляється за:

- *теоретичне питання*, на яке надається вичерпна і повна відповідь, студент виявляє системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, послідовно дає відповіді на питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, самостійно узагальнює матеріал і логічно його викладає, не допускаючи помилок. Допускаються незначні помилки (до 5%);
- *практичне завдання (розв'язування задач)*, яке було виконане як з використанням типового алгоритму, так і в дещо змінених ситуаціях. У разі допущення неточностей, зміг їх виправити самостійно. Виявив пізнавально-творчий інтерес та мотивацію до напряму професійної діяльності. Допускаються незначні помилки (до 5%);
- *тестове завдання*, при виконанні якого дав 27-30 правильних відповідей. Допускається 3 помилки (до 10%).

Оцінка „**добре**” виставляється за:

- теоретичне питання, на яке надається часткова відповідь, студент самостійно й усвідомлено відтворює навчальний матеріал та застосовує його під час виконання практичних завдань у типових ситуаціях. Дає визначення основних понять та термінів, аналізує, порівнює інформацію, встановлює її зв'язок з відповідним напрямом професійної діяльності та робить відповідні висновки. Допускаються часткові помилки (до 6-10%);
- практичне завдання (розв'язування задачі), яке було виконане за типовим алгоритмом у певній послідовності з несуттєвими помилками, які студент частково виправив самостійно. Допускаються часткові помилки (до 6-10%);
- тестове завдання, при виконанні якого дав 22-26 правильних відповідей. Допускаються часткові помилки (до 30%).

Оцінка „**задовільно**” виставляється за:

- теоретичне питання, на яке надається неповна відповідь, студент на рівні запам'ятовування логічно викладає основні моменти навчального матеріалу, взагалі визначає основні поняття та категорії теоретичних положень, але може робити узагальнення, висновки, не встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Допускаються помилки (до 11-15%);
- практичне завдання (розв'язування задачі), у процесі виконання якого припустив значну кількість помилок, навів формули з частковими поясненнями. Допускаються часткові помилки (до 11-15%);
- тестове завдання, при виконанні якого дав 18-21 правильних відповідей. Допускаються часткові помилки (до 60%).

Оцінка „**незадовільно**” виставляється за:

- теоретичне питання, на яке надається незадовільна відповідь, студент поверхнево викладає окремі частини навчального матеріалу, на елементарному рівні описує окремі категорії, формули, вирази;
- практичне завдання (розв'язування задачі), при вирішенні якого не усвідомлено виконав окремі фрагменти практичного завдання, припустив суттєві помилки;

тестове завдання, при виконанні якого дав менше, ніж 18 правильних відповідей.

Підсумкова оцінка виводиться як сума балів, отриманих студентом за відповіді на всі питання білету, що дає змогу оцінити знання студента з дисциплін, які входять до комплексного державного екзамену за фахом.

Для оформлення додатка до диплома європейського зразка після складання комплексного державного екзамену за фахом оцінювання за шкалою ЄКТС проводиться шляхом конвертації кількості балів з навчальної дисципліни в оцінки ЄКТС.

Ранжування студентів для оцінювання за шкалою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів